

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка бізнес-підприємства,</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/дистанційнаішана</i>
Рік підготовки, семестр	<i>IV курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредитів (120 годин)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/модульна контрольна робота, індивідуальне семестрове завдання у вигляді реферативної роботи, календарні контролю</i>
Розклад занять	<i>https://schedule.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: д.е.н, проф. Шашина Марина Володимирівна, shashyna.marina@gmail.com ; Практичні/Семінарські Шашина Марина Володимирівна; shashyna.marina@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою навчальної дисципліни є вивчення наукових основ, методів, об'єктів, засобів і механізмів протистояння загрозам економічної безпеки дає розуміння щодо напрямів стабільного функціонування та динамічного соціального розвитку підприємства. Дослідження основ сучасних тенденцій формування стану захищеності підприємства дозволить майбутнім економістам врахувати особливості їх дії та формувати адміністративно-економічні механізми протистояння. Предметом навчальної дисципліни виступає вивчення процедурних аспектів організації заходів економічної безпеки на підприємств, охорони законних інтересів підприємства.

Викладання навчальної дисципліни орієнтовано на формування у студентів ряду компетентностей:

- застосовувати методи та засоби інформаційних технологій для моделювання соціально-економічних процесів;

- проводити аналіз економічної ефективності функціонування підприємства;

- обґрунтування позицій різних організаційно-правових заходів підвищення безпеки підприємства.

Програмні результати навчання::

- використовувати методичних підходів до оцінки стану економічної безпеки підприємства;

- визначати стратегії економічної безпеки підприємства.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Міждисциплінарні зв'язки наявні з дисциплінами «Управління витратами», «Економічна діяльність», «Бухгалтерський облік» та «Економічні ризики та методи їх виміру».

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства

Тема 2. Структурно-функціональна система економічної безпеки підприємства

Тема 3. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства

Тема 4. Служба безпеки підприємства

Тема 5. Державні та приватні охоронні фірми щодо формування та підтримання безпеки підприємства

Тема 6. Об'єкти захисту економічних інтересів підприємства

Тема 7. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємства

Тема 8. Економічна розвідка

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 320 с.

2. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник до виконання практичних занять / уклад.: М. В. Шашина. С. О. Тульчинська. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2023. 70 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/55883>

2. Додаткова:

3. Класифікація кіберзлочинців (підсумки 2018 року в цифрах). URL: <https://cyberpolice.gov.ua/results/2018/>.

4. Про електронні довірчі послуги: Закон України станом на 07.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n53416>.

5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України станом на 07.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-1517>.

6. Про Національну програму інформатизації: Закон України станом на 07.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>

7. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр.: Закон України станом на 06.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#n14>.

3. Ресурси:

8. Freedom on the Net (Ukraine). URL: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2018/ukraine> (дата звернення: 21.04.2022).

9. Global Cybersecurity Index (GCI) 2018. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Cybersecurity/Documents/draft-18-00706_Global-Cybersecurity-Index-EV5_print_2.pdf.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Методи навчання і форми оцінювання

Викладання та опанування освітньої компоненти ґрунтується на ряді методів навчання:

основні методи навчання: лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферативної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами;

загальні методи навчання: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі;

спеціальні методи навчання: аналітичні завдання, презентації, дискусія.

Проведення лекцій забезпечує формування теоретичних знань студента у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, використання мультимедійних засобів. Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними в навчальному плані. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи, які надають розуміння формування механізму економічної безпеки підприємства, застосування інструментів захисту та упередження загрозам функціонування підприємства.

Для покращення засвоєння матеріалу слід практикувати: експрес-опитування, тестування, заслуховування доповідей та їх обговорення, аналітичні огляди.

Набуття студентом проблемно-орієнтовного мислення, а також вміння розробляти та приймати рішення є тими чинниками, що забезпечують уміння формування управлінських та аналітичних навиків виявлення та подолання загроз функціонування підприємства.

Відповідність програмних результатів, методів навчання і форм оцінювання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
-------------------------------	-----------------	------------------

використовувати методичних підходів до оцінки стану економічної безпеки підприємства	Лекції, практичні заняття, консультації, написання модульної контрольної роботи, робота з навчально-методичною літературою і інформаційними ресурсами. Загальні методи навчання: проблемного викладу, інтерактивний, проблемно-пошуковий. Спеціальні методи навчання: презентації, аналітична доповідь, дискусія, індивідуальні навчально-дослідницькі завдання	Рейтингова система оцінювання, яка передбачає накопичення балів за: практичні заняття, експрес-контрольні роботи, індивідуальне завдання у вигляді реферату, модульну контрольну роботу. Підсумковий контроль - залік
визначати стратегії економічної безпеки підприємства		

Тематика та структурно-логічна побудова курсу

Навчальним планом передбачено проведення 18 годин лекцій та 36 годин практичних занять, модульний контроль.

Тиждень навчання	Назва тем	Розподіл годин			Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
		Л	ПЗ	СР		
1-2	Тема 1. Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства	2	4	6	Л: Основні теоретичні засади економічної безпеки підприємства П: Характеристика економічних систем та елементів економічної безпеки (4).	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
3-4	Тема 2. Структурно-функціональна система економічної безпеки підприємства	2	4	6	Л: Функціональні складові економічної безпеки підприємства П: Складання структурно-функціональної карти підприємства (2); Порівняння економічних систем та елементів економічної безпеки залежності від розміру та організаційно-правової характеристики підприємства.	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
5-6	Тема 3. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства	2	4	7	Л. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства П: Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства (2); Альтернативні підходи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства (2)	Н: обговорення, аналітичне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
7-8	Тема 4. Служба безпеки підприємства	2	4	6	Л: Особливості діяльності служби безпеки підприємства П: Служба безпеки як підсистема підприємства (організації) (2); Управління діяльністю служби безпеки підприємства (2).	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне

9	Тема 5. Державні та приватні охоронні фірми щодо формування та підтримання безпеки підприємства	2	2	3	Л: Державні та приватні охоронні фірми щодо формування та підтримання безпеки підприємства П: Особливості аутсорсингу послуг служби безпеки	Н: обговорення, тестове опитування О: індивідуальне
10-12	Тема 6. Об'єкти захисту економічних інтересів підприємства	2	6	7	Л: Об'єкти захисту економічної безпеки П: Об'єкти захисту економічної безпеки (2); Економічна безпека підприємства в умовах цифрової економіки (2); Кібербезпека у сучасному просторі функціонування підприємства (2).	Н: обговорення, доповіді, тестове опитування О: індивідуальне
13-16	Тема 7. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва	4	4	6	Л: Характеристики та ознаки економічних злочинів (2); Рейдерство: ознаки, інструменти, етапи здійснення (2). П: Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва (2); Рейдерська атака (2).	Н: обговорення, доповіді, ситуаційне завдання, тестове опитування О: індивідуальне
14	МКР за темами 1-6		2	4	Проводиться у вигляді теоретичного опитування	Н: теоретичне завдання О: індивідуальне
16	Проведення захисту реферату		2	10		
17-18	Тема 8. Економічна розвідка	2	2		Л: Економічна розвідка та промислове шпигунство П: Інструменти та методи нівелювання загроз економічної безпеки підприємства (2)	Н: обговорення, доповіді, тестове опитування О: індивідуальне
18	Проведення заліку		2	6		
Всього		18	36	66		

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Теми, які повністю виносяться на самостійне вивчення студентам без наявності лекцій та практичних занять, відсутні. Види самостійної роботи студентів: підготовка до тестування по матеріалу лекцій, підготовка до практичних занять, модульних контрольних робіт, виконання реферату та підготовка до заліку.

Тиждень навчання	Назва тем	Опис занять	Навчальна діяльність та оцінювання
1-2	Тема 1. Загальні теоретичні положення економічної безпеки підприємства	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	6

3-4	Тема 2. Структурно-функціональна економічної підприємства безпеки	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	6
5-6	Тема 3. Підходи до оцінювання рівня економічної безпеки підприємства	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	7
7-8	Тема 4. Служба безпеки підприємства	Підготовка до практичного заняття, модульної контрольної роботи	6
9	Тема 5. Державні та приватні охоронні фірми щодо формування та підтримання безпеки підприємства	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	3
10-12	Тема 6. Об'єкти захисту економічних інтересів підприємства	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	7
13-16	Тема 7. Економічні злочини, які впливають на стан економічної безпеки підприємництва	Підготовка до практичного заняття, модульної контрольної роботи	6
17-18	Тема 8. Економічна розвідка	Підготовка до практичного заняття, опитування (тестового)	5
МКР		Підготовка до МКР	4
Реферативна робота		Виконання реферату	10
Залік		Підготовка до заліку	6
Всього			66

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять. Відвідування лекційних занять та практикумів є вільним, бали за присутність на лекціях та практикумах не додаються, але вагома частина рейтингу студента формується через активну участь на лекціях та виконання і захист реферативної роботи. Тому пропуск лекції та практикуму не дає можливість отримати студенту бали у семестровий рейтинг.

Заохочувальні та штрафні бали. Активність студента на заняттях, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача. Заохочувальні бали студент також може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо; за участь у студентських олімпіадах та конкурсах наукових робіт згідно тематики курсу. Штрафні бали з дисципліни не передбачаються.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді стислої доповіді за виконаним завданням, та відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зараховується за результатами представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлених в індивідуальному порядку.

Пропущені контрольні заходи. Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомій життєвій обставині), студенту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого часу. В разі порушення термінів і невиконання завдань з неповажних причин, студент, який не набрав 40 балів під час семестру, не допускається до складання заліку в основну сесію.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Академічна доброчесність. Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття. В межах вивчення навчальної дисципліни за бажанням студента передбачається участь в олімпіадах, конференціях, форумах, круглих столах тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

8.1. Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за:

- виконання та захист практичних завдань (17 практичних занять);
- виконання модульної контрольної роботи;
- виконання реферативної роботи.

8.2. Критерії нарахування балів.

8.2.1. Практичні завдання оцінюються в 3 бали кожний за такими критеріями:

- виконання аналітичного завдання :

за якісне виконання без помилок – 2 бали;

з певними недоліками – 1 бали;

не виконано – 0 балів.

-виконання тестового завдання – 2 бали (практичні завдання містять 10 тестових питань кожна вірна відповідь становить 0,2 бали);

- виконання теоретичного завдання та прийняття участі в його обговоренні – 1 бал.

На кожному практичному може бути або тестове, або аналітичне завдання.

8.2.2. Модульна контрольна робота оцінюється в 9 балів за такими критеріями:

– «відмінно» – повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 9..8 балів;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 7..5 балів;

– «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 6...4 балів;

– «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» > 3 балів.

8.2.3. Реферат оцінюється із 40 балів за такими критеріями:

1) якість роботи: актуальність обраної теми дослідження, відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням, рівень викладення роботи та її оформлення;

2) якість захисту роботи: уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати, загальний рівень підготовки студента, наочність роздаткового матеріалу, володіння культурою презентації реферату.

Оцінювання якості роботи: 30 балів

– «відмінно» — творчо виконана робота 30-25 балів;

– «добре» – роботу виконано з незначними – 24-19 балів;

– «задовільно» – роботу виконано з певними помилками– 18-12 бали;

– «незадовільно» – роботу не зараховано (завдання не виконане або є грубі помилки) - менше 11 балів.

Захист реферативної роботи: 10 балів.

- вміння стисло та грамотно доносити результати дослідження – максимум 3;

- аргументування та захист поданих гіпотез і результатів – максимум 4;

- культура наукового мовлення – максимум 3.

За кожний тиждень затримки із поданням реферату нараховуються штрафні –2 бали (усього не більше – 8 балів). Наявність позитивної оцінки з реферату є умовою допуску до залікової контрольної роботи.

8.2. Календарний контроль.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр.

7 тиждень – умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 10 балів, виконано не менше, ніж 40 % з обсягу практичних занять;

14 тиждень - умова отримання атестації: поточний рейтинг не менше 30 балів. Складено модульну контрольну роботу, виконано не менше ніж 80 % з обсягу практичних завдань.

8.3. Семестровий контроль (залік) (max 100 балів)

Умовою допуску до заліку є виконання практичних завдань, модульної контрольної роботи та виконання і захист реферату. Залік отримується здобувачем без додаткових випробувань, якщо сума набраних балів не менша за 60. Здобувач, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів за виконання і захист реферату. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60, але більша 40 балів, складають залікову контрольну роботу. Остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі. Залікова контрольна робота проводиться на останньому за розкладом занятті з дисципліни. У цьому разі сума балів, отримана за виконання залікової контрольної роботи переводиться до підсумкової оцінки згідно із таблицею відповідності рейтингових балів.

Залікова контрольна робота оцінюється із 60 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з трьох запитань з переліку, що наданий у додатку до робочої програми КМ.

Кожне запитання оцінюється з 20 балів за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації), надані відповідні обґрунтування та особистий погляд – 20 - 18 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), що виконана згідно з вимогами до рівня «умінь», або незначні неточності) – 17...15 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації, що виконана згідно з вимогами до «стереотипного» рівня та деякі помилки) – 14...12 балів;
  - «незадовільно» – незадовільна відповідь – 0 балів.

3. Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 27 балів, другої атестації – отримання не менше 45 балів за умови зарахування реферату.

4. Сума рейтингових балів, отриманих студентом протягом семестру, за умови зарахування реферату, переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею (п.6). Якщо сума балів менша за 60, але розрахункова робота зарахована, студент виконує залікову контрольну роботу. У цьому разі сума балів за виконання реферату та залікову контрольну роботу переводиться до підсумкової оцінки згідно з таблицею п. 6.

5. Студент, який у семестрі отримав більше 60 балів, але бажає підвищити свій результат, може взяти участь у заліковій контрольній роботі. У цьому разі остаточний результат складається із балів, що отримані на заліковій контрольній роботі та балів з реферату.

Рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R = 17 \times 3 + 9 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

У випадку виконання залікової контрольної роботи, рейтингова шкала з дисципліни складається із суми балів за залікову контрольну роботу та розрахункову роботу:

$$R = 60 + 40 = 100 \text{ балів.}$$

Максимальний бал за курс – 100 балів.

6. Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок:

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
не зараховано	Не допущено

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено проф. кафедри економіки і підприємництва, д. е. н., проф. Мариною Шашиною

Ухвалено кафедрою (протокол № 22 від 18.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 10 від 24.06.2024 р.)